

საჯარო პოლიტიკის ნარკვევი

**MYPLACE: მახსოვრობა, ახალგაზრდობა,
პოლიტიკური მემკვიდრეობა და სამოქალაქო
ჩართულობა**

MYPLACE

Web: www.fp7-myplace.eu

Blog: <http://myplacefp7.wordpress.com/>

Twitter: @ProjectMYPLACE

ესაა ევროკავშირის მეშვიდე ჩარჩო პროგრამის (FP7) MYPLACE კვლევითი პროექტის ფარგლებში მომზადებული მეორე პოლიტიკის ნარკვევი. პროექტი MYPLACE ხორციელდება 14 ქვეყანაში. ამ ნარკვევში თავმოყრილია კვლევის ის მიგნებები, რომლებიც ყველაზე რელევანტურია ახალგაზრდული პოლიტიკისთვის საქართველოში. მომდევნო ნარკვევში რომელიც 2014 წლის ივლისში მომზადდება, წარმოდგენილი იქნება დამატებითი შედეგები და რეკომენდაციები.

მიმდინარე პროექტი. პროექტი დაიწყო 2011 წლის ივნისში.

მარტი 2014

შესავალი

MYPLACE (www.fp7-myplace.eu) ევროკომისიის მიერ დაფინანსებული 7.9 მილიონიანი პროექტია, რომელიც მიმდინარეობს 2011 წლის ივნისიდან 2015 წლის მაისამდე. MYPLACE იკვლევს ახალგაზრდების სამოქალაქო, პოლიტიკურ და სოციალურ ჩართულობას ევროპის 14 ქვეყანაში, კერძოდ იმას, თუ რა გავლენას ახდენს მათ ჩართულობაზე ტოტალიტარიზმის და პოპულიზმის ისტორიული მემკვიდრეობა ევროპაში.

კონცეპტუალურად, პროექტი სცდება ცალკეული ეროვნული „პოლიტიკური კულტურების“ შედარებას, ისევე როგორც პოლიტიკური მემკვიდრეობის მკაცრ კლასიფიკაციას, როგორცაა, მაგალითად, „პოსტ-კომუნისტური“ ან „ლიბერალ-დემოკრატიული“. ამის ნაცვლად, პროექტი ემყარება ისეთ წარმოდგენებს რადიკალური და პოპულიზმის პოლიტიკური ტრადიციების

შესახებ, რომლებიც ამ ტრადიციებს მთელი ევროპის მასშტაბით განიხილავს, და შეისწავლის მათი პოპულარობის წრიულ, და არა სწორხაზოვან ბუნებას.

ემპირიულად, MYPLACE იყენებს მასობრივი გამოკითხვის, ინტერვიუს და ეთნოგრაფიული კვლევის მეთოდების შთამბეჭდავ ერთობლიობას, რომელთა მეშვეობითაც გროვდება ახალი, პან-ევროპული მონაცემები. ეს მონაცემები არა მხოლოდ ზომავს ახალგაზრდების ჩართულობის დონეს, არამედ აგრეთვე შეისწავლის იმ მნიშვნელობებს, რომლებსაც ახალგაზრდები თავად უკავშირებენ თავის საქციელს.

ანალიტიკური თვალსაზრისით, რამდენადაც პროექტი ფოკუსირებულია ახალგაზრდებზე და მათი სოციალური და პოლიტიკური ჩართულობის ისტორიულ და კულტურულ კონსტექტუალიზაციაზე, ახალგაზრდების პოლიტიკიდან „გარიყულობის“ შესახებ რუტინული და ხშირად აბსტრაქტული მოსაზრებების ნაცვლად MYPLACE გვთავაზობს იმის მდიდარ ემპირიულ სურათს, თუ როგორია ახალგაზრდების წარმოდგენები და დამოკიდებულება ევროპის სამოქალაქო და პოლიტიკური ინსტიტუტებისადმი.

პოლიტიკის შემუშავებისა და დახვეწის თვალსაზრისით, MYPLACE გამოყოფს როგორც ხელის შემშლელ, ასევე ხელის შემწყობ ფაქტორებს, რომლებიც განაპირობებს ახალგაზრდების მიერ ევროპული პოლიტიკური სივრცის, როგორც „თავისი“ ადგილის (“my place”) აღქმას.

პოლიტიკის ნარკვევის მიზანი

ეს არის რიგით მეორე პოლიტიკის ნარკვევი, რომელიც მომზადდა MYPLACE-ის ფარგლებში. აქ წარმოდგენილია კვლევის შემდეგი კომპონენტების შედეგები:

- „ჩართულობის გაზომვა“ - მასობრივი გამოკითხვა (შერჩევის ზომა საქართველოში - 1167 რესპონდენტი) ორ დასახლებულ პუნქტში, ქუთაისსა და თელავში (Work Package 4);
- „ჩართულობის ინტერპრეტაცია“ - 61 სიღრმისეული ინტერვიუ გამოკითხვის რესპოდენტებთან (Work Package 5);
- ადგილობრივ პარტნიორებთან თანამშრომლობა იმის დასადგენად, თუ როგორ გავლენას ახდენს ისტორიული მეხსიერება ახალგაზრდების ახლანდელ პოლიტიკურ ქცევაზე (Work Package 2);
- ახალგაზრდების აქტიურობის სამი კონკრეტული შემთხვევის შესწავლა ეთნოგრაფიული კვლევის მეშვეობით - შესწავლილ იქნა ახალგაზრდების მონაწილეობა არასამთავრობო ორგანიზაციაში, ეკლესიის მგალობელთა გუნდსა და ერთ-ერთი ქართული უნივერსიტეტის თვითმმართველობაში (Work Package 7).

MYPLACE-ის ფარგლებში მომზადებულ მესამე პოლიტიკის ნარკვევში წარმოდგენილი იქნება ახალგაზრდების აქტივობის ტიპოლოგია ევროპის ქვეყნებში, ეთნოგრაფიული კვლევები ახალგაზრდების სამი სხვადასხვა ჯგუფის სოციალური და პოლიტიკური აქტივობის შესახებ და თაობათა შორისი ინტერვიუები, ასევე პროექტის ფარგლებში შესწავლილი თემების უფრო ფართო ანალიზი, რომლის დროსაც შედარებული იქნება სხვადასხვა ქვეყანაში მიღებული შედეგები, აგრეთვე - წარმოდგენილი იქნება ახალგაზრდული აქტიურობის შემთხვევების შედარებითი ანალიზი ყველა ქვეყანაში.

MYPLACE მასშტაბური პროექტია, რომელიც გამოირჩევა თავისი მეთოდოლოგიური მიდგომით. პროექტი ემყარება ფართომასშტაბიან გამოკითხვას, სიღრმისეულ ინტერვიუებს და ეთნოგრაფიულ კვლევას, რათა რეკომენდაციების შემუშავება რაც შეიძლება სრული ინფორმაციის საფუძველზე მოხდეს. ახალგაზრდების გამოკითხვა საქართველოს ორ დასახლებულ პუნქტში, ქუთაისში და თელავში ჩატარდა, რათა დაგვენახა ადგილობრივი, ეროვნული და საერთაშორისოგავლენების ურთიერთქმედება ახალგაზრდების შეხედულებებზე და ქცევაზე. ქუთაისი საქართველოს სიდიდით მეორე ქალაქია, სადაც გადავიდა საქართველოს პარლამენტი MYPLACE-ის საველე სამუშაოების დასაწყისში, ხოლო თელავი ქვეყნის სხვა ნაწილში მდებარე პატარა ქალაქია.

მოსალოდნელი იყო, რომ განსხვავებული ზომის ამ დასახლებებში, სადაც, შესაბამისად, განსხვავებული ინფრასტრუქტურა და მოსახლეობის ცხოვრების სტილია, განსხვავებული იქნებოდა ახალგაზრდების შეხედულებები და მოსაზრებები სამოქალაქო ჩართულობის შესახებ. კვლევისთვის ამ ორი დასახლებული პუნქტის შერჩევა მოხდა არსებული ლიტერატურის შესწავლისა და საველე სამუშაოების მოსამზადებელი ეტაპის დროს მოძიებული ინფორმაციის საფუძველზე. ერთი მხრივ, დიდ ქალაქებში და მეორე მხრივ, პატარა ქალაქებში ან სოფლებში მცხოვრები ახალგაზრდების რეაქცია რადიკალურ პოლიტიკურ მოვლენებზე განსხვავებული იქნებოდა, იმიტომ რომ განსხვავებული იქნებოდა მათი ცხოვრებისეული გამოცდილება, განათლება, ინფორმაციის სხვადასხვა წყაროზე დამოკიდებულების დონე (შესაბამისად, კრიტიკული აზროვნება), ისევე როგორც მათი დასაქმების პერსპექტივები და კეთილდღეობის შანსები. ჩვენ ასევე გავითვალისწინეთ ის გარემოება, რომ საქართველოს აღმოსავლეთ და დასავლეთ რეგიონებს ტრადიციულად ახასიათებს განსხვავებული ცხოვრების სტილი და რითმი, სოციალურ და პოლიტიკურ მოვლენებში მოსახლეობის ჩართულობის მასშტაბები, ასევე, განსხვავებულია მოსახლეობის დამოკიდებულება მნიშვნელოვანი მოვლენების და/ან სოციალური და პოლიტიკური ინსტიტუტების მიმართ.

ქართველი ახალგაზრდების აქტივობის შესასწავლად კვლევის სხვადასხვა მეთოდი იქნა გამოყენებული: ფოკუს ჯგუფები, სიღრმისეული ინტერვიუები, გამოკითხვა და ეთნოგრაფიული კვლევა. კვლევა ჩატარა CRRC-საქართველომ 2012 წლის ბოლოს და 2013 წლის დასაწყისში.

MYPLACE-ის კვლევის დიზაინი შესაძლებელს ხდის, უფრო ღრმად და ყოველმხრივად ჩავწვდეთ იმ გარემოებებს, რომლებიც განაპირობებს ახალგაზრდების შეხედულებებს და ქცევებს, რაც, თავის მხრივ, უფრო ეფექტური პოლიტიკური რეაგირების საფუძველს წარმოადგენს. პროექტში ჩართული კვლევითი გუნდები მჭიდროდ თანამშრომლობდნენ ახალგაზრდული პოლიტიკის მრჩეველთა ჯგუფების (Youth Policy Advisory Groups - YPAGs) წევრებთან კვლევის დიზაინის შემუშავების, საველე სამუშაოების ორგანიზების და მიღებული შედეგების საფუძველზე რეკომენდაციების შემუშავების პროცესში.

მონაცემები და ანალიზი

MYPLACE-ის მთავარი მიზანია, შეიესწავლოს ახალგაზრდების სოციალური, სამოქალაქო და პოლიტიკური ჩართულობა და ის მნიშვნელობა, რომელსაც ახალგაზრდები ანიჭებენ მას. გარდა ამისა, პროექტი იკვლევს ისტორიული მეხსიერების გავლენას ახალგაზრდების აქტიურობაზე. პროექტის ძირითადი მიგნებები, რომლებიც ქვემოთაა მოყვანილი, მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება დასახლებულ პუნქტებში, სადაც სავსე სამუშაოები ჩატარდა (ქუთაისი და თელავი).

- რესპონდენტთა მხოლოდ 34% ქუთაისში და 41% თელავში აცხადებს, რომ დაინტერესებულია პოლიტიკით. საქართველოს ორ ქალაქში გამოკითხულ ახალგაზრდებს ყველაზე მეტად აინტერესებთ საკითხები, რომლებიც საქართველოს შიდა პოლიტიკას ეხება. მეორე ადგილზეა საკითხები, რომლებიც ეხება ქალაქს, სადაც ისინი ამჟამად ცხოვრობენ, ხოლო მესამე ადგილზე - საკითხები, რომლებიც ეხება უბანს, სადაც ისინი ამჟამად ცხოვრობენ. ჩვენი გამოკითხვის შედეგების თანახმად, საკითხები, რომლებიც ევროპას ეხება, ნაკლებად საინტერესოა მათთვის (ცხრილი 1). ქუთაისსა და თელავში მიღებული პასუხები მსგავსი იყო.

ცხრილი 1. რამდენად გაინტერესებთ საკითხები, რომლებიც ეხება... (% ქალაქის მიხედვით; ცხრილში მოყვანილია ინფორმაცია მხოლოდ იმ რესპონდენტების შესახებ, ვინც განაცხადა, რომ აინტერესებს¹ შესაბამისი საკითხები)

	ქუთაისი	თელავი
... საქართველოს?	95	95
... ქალაქს, რომელშიც ამჟამად ცხოვრობთ?	92	88
... უბანს, სადაც ამჟამად ცხოვრობთ?	81	72
... ევროპას?	55	57

- MYPLACE პროექტის როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი მიგნებები კიდევ ერთხელ ამტკიცებს, რომ ქართველი ახალგაზრდები არ არიან პოლიტიკურად აქტიურები. ბევრი ქართველი ახალგაზრდისთვის სიტყვა „პოლიტიკა“ უარყოფით ემოციებს იწვევს და ბინძურ საქმეებსა და კონფლიქტთან ასოცირდება, რაში მონაწილეობის სურვილიც მათ არ გააჩნიათ. ახალგაზრდების პოლიტიკური აქტიურობის ერთადერთი გამოხატულებაა არჩევნების დროს ხმის მიცემა. ისინი არჩევნებში მონაწილეობას თავის სამოქალაქო ვალდებულებად თვლიან და ამ პასუხისმგებლობას საკმაოდ სერიოზულად ეკიდებიან. საარჩევნო ასაკის რესპონდენტთა 65%-მა განაცხადა, რომ ისინი რეგულარულად იღებენ მონაწილეობას არჩევნებში.

¹ პასუხის ვარიანტები „ძალიან მაინტერესებს“ და „საკმაოდ მაინტერესებს“ გაერთიანებულია.

- გამოკითხვის დროს ახალგაზრდებმა განაცხადეს, რომ, ზოგადად, ისინი ინფორმირებული არიან მიმდინარე პოლიტიკური პროცესების შესახებ და დროდადრო განიხილავენ პოლიტიკას მეგობრებთან და ოჯახის წევრებთან, რომლებიც, როგორც წესი, იზიარებენ მათ შეხედულებებს (ცხრილი 2). ახალგაზრდები აღნიშნავენ, რომ, ქართული საზოგადოების ღრმად პოლიტიზირებული ბუნებიდან გამომდინარე, შეუძლებელია ადამიანი არ იყოს ინფორმირებული ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ.

ცხრილი 2. რამდენად ხშირად განიხილავთ პოლიტიკურ საკითხებს, როდესაც შემდეგ ადამიანებთან ერთად ხართ? (% ქალაქის მიხედვით; ცხრილში მოყვანილია ინფორმაცია მხოლოდ იმ რესპონდენტების შესახებ, ვინც განაცხადა, რომ „ყოველთვის“ და „ხშირად“ განიხილავს პოლიტიკურ საკითხებს)

	ქუთაისი	თელავი
... დედათქვენთან ერთად?	8	18
... თქვენს მმასთან ან დასთან ერთად, რომელთანაც ყველაზე ახლოს ხართ?	4	12
... თქვენს ბაბუასთან ან ბებიასთან ერთად, რომელთანაც ყველაზე ახლოს ხართ?	8	17
... თქვენს საუკეთესო მეგობართან ერთად?	13	15

- არც ქუთაისში და არც თელავში ახალგაზრდები არ არიან რეგულარულად ჩართული პოლიტიკური აქტივობის არა-საარჩევნო სახეობებში, როგორცაა, მაგალითად, დემონსტრაციებში მონაწილეობა ან პეტიციების შექმნა, ხელმოწერა ან გავრცელება (იხ. Box 1). მსგავსი ფორმის სოციალური და პოლიტიკური აქტივობა წარსულში არ იყო დამახასიათებელი ამ ქალაქების მოსახლეობისთვის და, როგორც ჩანს, ეს გარემოება ჯერ კიდევ არ შეცვლილა.

BOX 1

რესპონდენტების 90%-ზე მეტმა განაცხადა, რომ ბოლო 12 თვის მანძილზე არასოდეს მიუღია მონაწილეობა საარჩევნო კამპანიაში, როგორც მოხალისეს; არ მიუღია მონაწილეობა დემონსტრაციაში; არ გამოუცხადებია ბოიკოტი გარკვეული პროდუქტის შეძენაზე პოლიტიკური, ეთიკური ან ეკოლოგიური მოსაზრებებით; არ მოუწერია ხელი პეტიციაზე და არ დაუწერია პოლიტიკური გზავნილი ან გრაფიტი კედელზე.

რესპონდენტთა 5%-მა განაცხადა, რომ არიან პოლიტიკური პარტიის ან მისი ახალგაზრდული ფრთის წევრები, და მათი დაახლოებით 1% აცხადებს, რომ არის სტუდენტური გაერთიანების, ახალგაზრდული პარლამენტის ან ადამიანის უფლებების დამცველი ორგანიზაციის წევრი.

- თუმცა, ქართველი ახალგაზრდების ქცევა იცვლება კრიზისისა და მორალური აღშფოთების დროს. როგორც ფოკუს ჯგუფების და თვისებრივი ინტერვიუების შედეგად შევიტყვეთ, ახალგაზრდებმა - განსაკუთრებით, სტუდენტებმა - ორგანიზება გაუწიეს ან მონაწილეობა მიიღეს მასობრივ საპროტესტო გამოსვლებში „ციხის კადრების სკანდალის“² დროს, 2012 წლის ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებამდე სულ რამდენიმე კვირით ადრე. ჩვენმა რესპონდენტებმა აღნიშნეს, რომ **მონაწილეობა მიიღეს ამ საპროტესტო გამოსვლებში, თუმცა სხვა შემთხვევებში პოლიტიკურად აქტიურები არ იყვნენ**. როგორც ქუთაისში მცხოვრებმა რესპონდენტმა აგვისნა თვისებრივი ინტერვიუს დროს, „*უბრალოდ ჩემი აზრის დაფიქსირება [მინდოდა], რომ სოლიდარობა გამოგვეცხადებინა პატიმრებისთვის <...> იმიტომ რომ მე გულგრილი ვერ დავრჩი ამ ფაქტის მიმართ*“. ამავე რესპონდენტმა ინტერვიუს მსვლელობისას რამდენჯერმე აღნიშნა, რომ, ჩვეულებრივ, ის არ არის პოლიტიკურად აქტიური და არჩევნებშიც კი არ იღებდა მონაწილეობას:

... მსგავს [პოლიტიკურ] რაღაცეებში არასოდეს არ ვყოფილვარ. <...> პირველად წავედი წელს არჩევნებზე. <...> [აქამდეც] მიწევდა, მაგრამ არ წავედი, უბრალოდ არ წავედი, <...> ვერ ვხედავდი, რომ ისინი რამეს გააკეთებდნენ. <...> აზრს ვერ ვხედავდი ხმის მიცემის, არანაირი სურვილი არ მქონდა და არ წავედი.

მისი აზრით, ახალგაზრდობა გააქტიურდა ბოლო პერიოდის პოლიტიკური მოვლენების გამო (იგულისხმება „ციხის სკანდალი“).

- აღსანიშნავია, რომ „ციხის სკანდალთან“ დაკავშირებული კრიზისი აღქმული იყო რესპონდენტების მიერ მორალური, და არა პოლიტიკურ ჭრილში, რამაც უდავოდ გაზარდა მათი ჩართულობა. ისინი, ვინც „ციხის სკანდალით“ გამოწვეულ საპროტესტო აქციებში მონაწილეობდნენ, არ განიხილავდნენ თავის ჩართულობას პოლიტიკური აქტივობის ფორმად. გარდა ამისა, რესპონდენტები გამოთქვამდნენ იმედს, რომ ამჯერად საპროტესტო აქციებს ექნებოდა რეალური შედეგი, რამდენადაც მოახლოებულ საპარლამენტო არჩევნებში გაერთიანებული და კარგად დაფინანსებული ოპოზიციური კოალიცია იღებდა მონაწილეობას. ამ ფაქტორებმა დიდწილად განაპირობა რესპონდენტთა შეგრძნება, რომ ამჯერად პროტესტის გამოხატვას „აზრი ჰქონდა“ - სხვა შემთხვევებში კი, როგორც რესპონდენტები აღნიშნავდნენ, მათ, როგორც წესი, არ ჰქონდათ მსგავსი გრძნობა.
- უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ, როგორც ჩანს, ჩართულობა დამოკიდებულია რისკის დონეზე. როგორც ჩვენი მონაცემებიდან ჩანს, ახალგაზრდებისთვის უფრო ადვილი იყო, შეერთებოდნენ სხვების მიერ ორგანიზებულ პროტესტს, ვიდრე თავად ყოფილიყვნენ საპროტესტო აქციების ინიციატორები.

² გამოქვეყნებული ვიდეო მასალა ასახავდა ციხის ზედამხედველებისა და სხვა თანამდებობის პირების მიერ პატიმრების გაუპატიურებისა და დამცირების ფაქტებს, რამაც მოსახლეობის აღშფოთება გამოიწვია და იმდროინდელი ხელისუფლების, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის, დამარცხების გადამწყვეტ ფაქტორად იქცა.

- თუმცა რესპონდენტები თვლიან, რომ, პოტენციურად, ახალგაზრდობა გავლენიან ძალას წარმოადგენს, თვისებრივმა ინტერვიუებმა გამოავლინა, რომ **ამჟამად ისინი ვერ ხედავენ საზოგადოებრივ ან პოლიტიკურ ცხოვრებაში აქტიურად ჩართვის შესაძლებლობებს** და იმის პერსპექტივას, რომ მათი აქტიურობა დადებით შედეგს გამოიღებოს. ახალგაზრდობა გარიყულად გრძნობს თავს არსებული პოლიტიკური სისტემიდან და უძლურად მიიჩნევს თავს იმისთვის, რომ რაიმე ცვლილება მოახდინოს. ქუთაისში ჩატარებული სიღრმისეული ინტერვიუს რესპონდენტის თანახმად:

მე ვერაფერს ვერ შევცვლი, იმნაირი დროა ახლა. მე კი არა, ჩემზე მეტი რომ იცის, [ის ადამიანიც] ვერ შევცვლის. <...> იმიტომ, რომ ვინც ნორმალურ აზრზეა ცოტა, ბევრნი არ ვართ, ჩვენ არავინ შეგვეკითხება.

თელაველი რესპონდენტიც ეთანხმება მას: „ჩემი აზრით, მარტო მე ვერაფერს ვერ შევცვლი“. ეს აპათია წარმოადგენს პასიურობის და ინიციატივის ნაკლებობის წარმომშობ მიზეზსაც და მათი კვლავწარმოების მექანიზმსაც. მნიშვნელოვანია, რომ რესპონდენტები ვერ იხსენებენ ისეთ შემთხვევებს წარსულიდან, რომლებიც განსხვავებულ შეხედულებას დაუჭერდა მხარს.

- როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი მონაცემები ცხადყოფს, რომ ბევრმა ახალგაზრდამ **არ იცის** ისეთი ცნებების მნიშვნელობა, როგორებიცაა „[პოლიტიკური] რადიკალიზმი“ და „პოპულიზმი“. მათ უჭირთ საუბარი პოლიტიკური იდეოლოგიების შესახებ და ვერ ათავსებენ ქართულ პოლიტიკურ პარტიებს იდეოლოგიურ კონტინუუმზე, რომელიც აერთიანებს მემარჯვენე და მემარცხენე პოლიტიკურ ძალებს. ეს არ არის გასაკვირი, თუ გავითვალისწინებთ საქართველოს პოლიტიკურ ისტორიას საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ - ქვეყანას და მის მთავარ პოლიტიკურ ძალებს ჯერ კიდევ არ გააჩნიათ ჩამოყალიბებული პოლიტიკური ტრადიციები.
- საქართველოს ქალაქებში გამოკითხული ახალგაზრდა რესპონდენტები თვლიან, რომ **ადამიანების უმეტესობას არ უნდა ვენდოთ**, ვინაიდან ადამიანები მხოლოდ საკუთარ თავზე ზრუნავენ (რესპონდენტთა 34% სავსებით ეთანხმება ამ მოსაზრებას). სოციალური უნდობლობა ღრმად არის გამჯდარი. ერთადერთ გამონაკლისს რელიგიური ინსტიტუტებისადმი დამოკიდებულება წარმოადგენს (ცხრილი 3). ასეთი უნდობლობა აგრეთვე დიდწილად ხსნის ახალგაზრდების მოტივაციის ნაკლებობას, აქტიური მონაწილეობა მიიღონ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

ცხრილი 3. რამდენად ენდობით ... (% ქალაქის მიხედვით; ცხრილში მოყვანილია ინფორმაცია მხოლოდ იმ რესპონდენტების შესახებ, ვინც დაავიქსირა მაღალი ნდობა³).

	ქუთაისი	თელავი
... საქართველოს პარლამენტს?	29	35
... სასამართლოებს?	27	33
... პოლიტიკურ პარტიებს?	15	15
... ეკლესიას?	92	92

- ქართველ ახალგაზრდებს არ ახასიათებს რადიკალიზმი. რესპონდენტების დიდი უმრავლესობა ფიქრობს, რომ ნებისმიერი პრობლემისა და უთანხმოების გადაჭრა შესაძლებელია მშვიდობიანი გზით. მათი მცირე რაოდენობა გაამართლებდა ძალის გამოყენებას შემდეგი მიზნების მისაღწევად (ცხრილი 4):

ცხრილი 4. რესპონდენტთა წილი, ვინც თვლის, რომ ძალადობა გაუმართლებელია... (% ქალაქის მიხედვით)

	ქუთაისი	თელავი
... მთავრობის დასამხობად	78	82
... რათა არ მოხდეს სამუშაო ადგილების შემცირება	76	78
... ადამიანის უფლებების დასაცავად	67	75

- რესპონდენტები მხარს უჭერენ უმცირესობებისადმი სამართლიან და თანასწორ დამოკიდებულებას. თუმცა, სწორი იქნება ვივარაუდოთ, რომ რესპონდენტები არ არიან კარგად ინფორმირებულნი იმ შეზღუდვებისა და დისკრიმინაციის შესახებ, რის წინაშეც შეიძლება აღმოჩნდნენ სხვადასხვა უმცირესობის ჯგუფის წარმომადგენლები ან შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები. ამის მიზეზი კი ისაა, რომ რესპონდენტებს ან საერთოდ არ აქვთ ურთიერთობა ამ ჯგუფების წარმომადგენლებთან, ან ასეთი ურთიერთობა უაღრესად შეზღუდულია. მაგალითად, თელავში მცხოვრებმა ახალგაზრდა დევნილებმა დაადასტურეს, რომ მათი ურთიერთობა ადგილობრივ მოსახლეობასთან, მათ შორის - თანატოლებთან, ძალიან შეზღუდულია და, როგორც ჩანს, არც ერთი მხარე არ ცდილობს ამ ვითარების შეცვლას. ადგილობრივმა ახალგაზრდებმაც აღნიშნეს, რომ მათი ურთიერთობა დევნილ თანატოლებთან შეზღუდულია.
- გამოკითხულთა აბსოლუტური უმრავლესობა ნაციონალისტურადაა განწყობილი იმ გაგებით, რომ უაღრესად დადებითად არიან განწყობილნი „ქართველობის“ მიმართ და ძალიან მაღალ ნდობას უცხადებენ ქართულ მართლმადიდებლურ ეკლესიას.

³ რესპონდენტები, ვინც 11-ბალიან სკალაზე შეარჩიეს კოდები 8, 9 ან 10 (რაც ნდობის ყველაზე მაღალ დონეს ასახავს).

გამოკითხულთა 78% სრულად ენდობა მას. ქუთაისელი რესპონდენტების 84% და თელაველი რესპონდენტების 82% აცხადებს, რომ ისინი „ძალიან ამაყოფენ“ იმით, რომ საქართველოს მოქალაქეები არიან. ისინი თვლიან, რომ საქართველო სტუმართმოყვარე ქვეყანაა, რომელიც მომთმენია განსხვავებული ადამიანების მიმართ - თუმცა, ამავე დროს მიაჩნიათ, რომ უმცირესობის წარმომადგენლები მოკრძალებულად უნდა იქცეოდნენ და ეჭვქვეშ არ უნდა დააყენონ უმრავლესობის წამყვანი როლი. უფრო მეტიც, ზოგიერთი რესპონდენტი მხარს უჭერს უმცირესობების უფლებების - კერძოდ, რელიგიური უფლებების - გარკვეულ შეზღუდვას, კერძოდ, მათ მიაჩნიათ, რომ ადგილობრივმა მუსლიმებმა უკვე არსებულ ნაგებობებში უნდა აწარმოონ ღვისმსახურება და არ უნდა ჰქონდეთ ახალი მეჩეთებისა და მინარეთების მშენებლობის უფლება.

- ახალგაზრდობას მიაჩნია, რომ მათთვის მნიშვნელოვანია საკუთარი ისტორიის ცოდნა. ქუთაისელი რესპონდენტების 75% თვლის, რომ ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. თელავში ეს მაჩვენებელი კიდევ უფრო მაღალია - 81%. თუმცა, ფაქტობრივად არ ხდება იმ ისტორიული ნარატივების კრიტიკული შეფასება, რომლებსაც ახალგაზრდები სკოლებსა და მუზეუმებში ეცნობიან.
- აღსანიშნავია, რომ, როგორც წესი, ახალგაზრდები მუზეუმებს სტუმრობენ სასკოლო ექსკურსიების დროს (იხ. Box 2). ქართველ ახალგაზრდებს სჯერათ, რომ უძველესი ისტორია ობიექტურია და თავისუფალია პოლიტიკისგან, ხოლო ახალი ისტორიის შემთხვევაში, ხელისუფლებაში მყოფ ძალებს დიდი ცდუნება აქვთ, მისი სუბიექტური ინტერპრეტაცია მოახდინონ.

BOX 2

იმ ახალგაზრდების წილი, ვინც ჩართული იყო შემდეგ აქტივობებში ბოლო 12 თვის განმავლობაში (%):

იყო მუზეუმში, სადაც გამოფენილია ახლო წარსულთან დაკავშირებული ექსპონატები	79
მონაწილეობა მიიღო ისტორიასთან დაკავშირებულ დისკუსიაში სკოლაში ან უნივერსიტეტში	77
ესაუბრა ბაბუას ან ბებიას წარსულის შესახებ	64
ესაუბრა მშობლებს წარსულის შესახებ	44

- ახალგაზრდებთან ჩატარებული თვისებრივი ინტერვიუებისა და ფოკუს ჯგუფების მონაცემების მიხედვით, ოჯახურმა გამოცდილებამ და მათმა საკუთარმა მოგონებებმა უახლოეს წარსულში მომხდარი მოვლენების შესახებ დიდი გავლენა მოახდინა მათ წარმოდგენებზე უახლესი ისტორიის შესახებ. რესპონდენტების დიდი უმრავლესობა თვლის, რომ მათთვის ძალიან მნიშვნელოვანია იცოდნენ, თუ „საიდან მოდიან“, და შეინარჩუნონ საკუთარი მეობა. მიუხედავად ამისა, ისინი არ გამოხატავენ დიდ სურვილს, მეტი ცოდნა მიიღონ თავისი ქვეყნის წარსულის შესახებ სხვადასხვა აქტივობის მეშვეობით.

პოლიტიკის გავლენა და რეკომენდაციები

ახალგაზრდობის სოციალური და პოლიტიკური პასიურობა უპირველეს ყოვლისა დაკავშირებულია ინფორმაციისა და აქტიურობის შესაძლებლობის ნაკლებობასთან. ის ასევე კავშირშია მთავარი პოლიტიკური ინსტიტუტებისადმი უნდობლობასთან. არა ნაკლებ მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ ახალგაზრდობა ცინიკურადაა განწყობილი და ეჭვის თვალთ უყურებს აქტიურობას და ფიქრობს, რომ, ძირითადად, ადამიანების აქტიურობა აიხსნება გარკვეული ფარული მოტივებით, და არა ალტრუიზმით ან საზოგადოებრივ სიკეთეზე ზრუნვით.

საქართველოში ახალგაზრდების სამოქალაქო ჩართულობის გაზრდის მიზნით, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია შემდეგ პოლიტიკური ქმედებები:

- **მოხალისეობისა და სამოქალაქო აქტივობის მხარდამჭერი სასწავლო კურსების დანერგვა** ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების და უმაღლესი სასწავლებლების კურიკულუმებში. მაღალი ხარისხის სამოქალაქო განათლება გაზრდის იმ ინდივიდების რიცხვს, რომლებსთვისაც უცხო არ იქნება სამოქალაქო აქტივობის ცნება და გაცნობიერებული ექნებათ მისი პოტენციური შედეგები. საგულისხმოა, რომ თავად ახალგაზრდებიც აღიარებენ განათლების მნიშვნელოვან როლს სოციალური და პოლიტიკური ჩართულობის გაზრდის თვალსაზრისით: MYPLACE პროექტის ფარგლებში ჩატარებული ინტერვიუების რესპონდენტებს მაგალითად მოჰყავთ დასავლეთის ქვეყნების სკოლები, რომლებმაც დიდი როლი ითამაშა მოხალისეობისა და სამოქალაქო კულტურის განვითარებაში.
- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების დეპოლიტიზირება.** ქართული საზოგადოება იყო და რჩება ძალიან პოლიტიზირებულ საზოგადოებად. MYPLACE-ის კვლევის მიხედვით, ახალგაზრდული აქტივობის ყველაზე გავრცელებული ფორმაც - არჩევნებში ხმის მიცემა - პოლიტიკასთანაა დაკავშირებული. უფრო მეტიც, არის შემთხვევები, როდესაც პოლიტიკური პარტიები უბიძგებენ ზოგიერთ ახალგაზრდულ ორგანიზაციას - მაგალითად, უნივერსიტეტების სტუდენტურ თვითმმართველობებს - პოლიტიკური საქმიანობისკენ. როგორც კვლევის შედეგები მოწმობს, პოლიტიზირება ხელს უშლის აქტივობას: ბევრ ახალგაზრდას არ სურს, დაუკავშირდეს „ბინძურ საქმეს“, როგორც ისინი პოლიტიკას უწოდებენ, ამიტომ ურჩევენია, თავი შეიკავოს მსგავს საქმიანობებში მონაწილეობისგან. შესაბამისად, არაპოლიტიკური ახალგაზრდული ორგანიზაციების სრული გამიჯვნა პოლიტიკური ინტერესებისგან გააძლიერებს ახალგაზრდების აქტივობას საქართველოში, ხელმ შეუწყობს რა არაპოლიტიზირებული ახალგაზრდების ჩართვას საზოგადოებრივი საკითხების მოგვარების პროცესში.
- ახალგაზრდულ საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციების მიერ **ერთობლივი ფორუმის დაარსება** აქტივობის დადებითი მაგალითების გასაჯაროების და ხელშეწყობის მიზნით. ხშირად ასეთი მაგალითები არსებობს, მაგრამ შეუმჩნეველი რჩება სახელმწიფო ინსტიტუტების მხრიდან. მაგალითად, ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდი

საქართველოში წლების განმავლობაში ახორციელებს პროგრამას „ახალგაზრდული იდეა“. ამ პროგრამის ძირითადი მიზანია, მხარში დაუდგეს ახალგაზრდებს, რათა მათ პასუხისმგებლობა აიღონ საკუთარ თემებში მიმდინარე პროცესებზე. ამ მიზნის მიღწევის საშუალებებია მცირე გრანტების გაცემა და ტრენინგების ჩატარება თემების (თვით-)ორგანიზებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე. ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის გამოცდილება მოწმობს, რომ ასეთი მექანიზმი ეფექტურია; მიზენშეწონილია, რომ სახელმწიფომ ყველაფერი გააკეთოს იმისთვის, რომ ხელი შეუწყოს ასეთი აქტივობების გავრცელებას სხვა თემებშიც, განსაკუთრებით კი ისეთ რეგიონებში, სადაც შედარებით მაღალია ეკონომიკური დეპრეკაცია. სახელმწიფო ინსტიტუტები უნდა ცდილობდნენ, რომ მსგავსი პროგრამები ხელმისაწვდომი გახდეს ახალგაზრდების ფართო წრეებისთვის.

კვლევის სრული ანგარიშების გასაცნობად ეწვიეთ შემდეგ ვებგვერდს: <http://www.fp7-myplace.eu/deliverables.php>

დამატებითი ინფორმაციისთვის დაგვიკავშირდით: admin@fp7-myplace.eu

კვლევის პარამეტრები

MYPLACE: მახსოვრობა, ახალგაზრდობა, პოლიტიკური მემკვიდრეობა და სამოქალაქო ჩართულობა

- ოთხწლიანი, €7.9-მილიონიანი პროექტი, დაფინანსებული ევროკავშირის მიერ.
- პროექტი იკვლევს, თუ რა გავლენას ახდენს ტოტალიტარიზმის და პოპულიზმის „ჩრდილები“ ახალგაზრდების სოციალურ ჩართულობაზე ევროპაში.

MYPLACE-ის კვლევითი მიდგომა აერთიანებს ახალგაზრდების გამოკითხვას, სიღრმისეულ ინტერვიუებს და ეთნოგრაფიულ კვლევას, რათა არა მხოლოდ გავზომოთ ახალგაზრდების ჩართულობის დონე, არამედ შევისწავლოთ ის მნიშვნელობები, რომლებსაც ახალგაზრდები უკავშირებენ საკუთარ ჩართულობას:

- ისტორიული მეხსიერების კონსტრუირებისა და ცვლილების შესწავლა ფოკუს ჯგუფებისა და თაობათაშორისი ინტერვიუების საშუალებით (Work Package 2).
- ახალგაზრდების ჩართულობის გაზომვა 14 ქვეყანაში 18 000 რესპონდენტთან ჩატარებული გამოკითხვის საშუალებით (Work Package 4).
- ჩართულობის მნიშვნელობის შესწავლა 14 ქვეყანაში ჩატარებული 900 სიღრმისეული ინტერვიუს საშუალებით (Work Package 5).
- ახალგაზრდების ჩართულობის კონკრეტული შემთხვევების შესწავლა 42 ეთნოგრაფიული კვლევის (case study) მონაცემებზე დაყრდნობით (Work Package 7).

MYPLACE ქმნის დიდი მოცულობის დახვეწილ მონაცემთა ბაზას, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას ახალგაზრდების სოციალური განწყობებისა და რწმენების შესახებ, განსაკუთრებით, მემარჯვენე და პოპულისტურ იდეოლოგიებთან მიმართებაში. ასევე - მონაცემებს ისეთ საკითხებზე, როგორებიცაა: კლასობრიობა, ქსენოფობია, რასიზმი, განათლება, ნდობა დემოკრატიული პროცესების მიმართ და მათთან დაკავშირებული სოციალური და პოლიტიკური აკრძალვები. ჩვენ დაინტერესებულები ვართ თანამშრომლობით ამ საკითხით დაინტერესებულ პირებთან, პოლიტიკის შემმუშავებლებთან და ვაგრძელებთ კვლევის შედეგად მიღებული მონაცემების ანალიზს.

გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ: admin@fp7-myplace.eu

ინფორმაცია პროექტის შესახებ

პროექტის სახელწოდება

MYPLACE (მასხოვრობა, ახალგაზრდობა, პოლიტიკური მემკვიდრეობა და სამოქალაქო ჩართულობა)

პროექტის კოორდინატორი საქართველოში

CRRC-საქართველო (<http://www.crrc.ge/>)

საკონტაქტო პირი: თინათინ ზურაბიშვილი (tina@crrccenters.org)

კონსორციუმი

CRRC-საქართველო
თბილისი, საქართველო

Centro Investigacao e Estudos de Sociologia
ლისაბონი, პორტუგალია

Daugavpils Universitate
დაუგავპილსი, ლატვია

Friedrich-Schiller Universitaet Jena

იენა, გერმანია

Institut Drustvenih Znanost Ivo Pilar

ზაგრები, ხორვატია

Manchester Metropolitan University

მანჩესტერი, დიდი ბრიტანეთი

Panteion University of Social and Political Sciences

ათენი, საბერძნეთი

Universitat Pompeu Fabra

ბარსელონა, ესპანეთი

State Institution of Ulyanovsk Research and Development Centre "Region"

ულიანოვსკი, რუსეთი

Tallinn University

ტალინი, ესტონეთი

The University of Warwick

ქოვენტრი, დიდი ბრიტანეთი

Universitaet Bremen

ბრემენი, გერმანია

Debreceni Egyetem

დებრეცენი, უნგრეთი

University of Eastern Finland

ფინეთი

Syddansk Universitet

ოდენსე, დანია

Univerzita sv Cyrila a Metoda v Trnavae

ტრნავა, სლოვაკეთი

დაფინანსების სქემა

ევროკავშირის კვლევა მეშვიდე ჩარჩო პროგრამის (FP7) ფარგლებში

ხანგრძლივობა

ივნისი 2011 – მაისი 2015 (4 წელი)

ბიუჯეტი

ევროკავშირის კონტრიბუცია: 7 900 000 €

ვებგვერდი

<http://www.fp7-myplace.eu/index.php>

საკონტაქტო პირები

თამარ ხომტარია (tamuna@crrcenters.org)

ნათია მესტვირიშვილი (natia@crrcenters.org)

ანგარიშები:

Deliverable 2.1: Country-based reports on discourse production (publication via European Commission and MYPLACE website pending).

Deliverable 4.5: A series of country specific analyses which highlight local historical and cultural factors and which contrast the two regions sampled.

Deliverable 5.3: Country-based reports on in-depth interview findings.

ყველა ანგარიში ხელმისაწვდომია პროექტის ვებგვერდზე:
<http://www.fp7-myplace.eu/deliverables.php>

ბლოგი "Youth Activism in the South Caucasus" (<http://crrc-caucasus.blogspot.com/2013/11/youth-activism-in-south-caucasus.html>).

ბლოგი "The Hard Work away from the Spotlight"
(<http://myplacefp7.wordpress.com/2013/07/10/the-hard-work-away-from-the-spotlight/>)

MYPLACE პროექტის პირველი საჯარო პოლიტიკის ნარკვევი, თებერვალი, 2013.